

รายงานการประชุม 13th ALA GENERAL ASSEMBLY

The Power of One: Unlocking Opportunities In ASEAN Economic Community Through Law

25-28 กรกฎาคม 2561 สิงคโปร์

นายวีรภัทร ชัยรัตน์

1. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ The ASEAN Law Association (ALA)

สมาคมกฎหมายอาเซียน หรือ The ASEAN Law Association (ALA) เป็นองค์กรนักกฎหมายในภูมิภาคอาเซียนที่ไม่ใช่ของรัฐบาล ปัจจุบันประกอบด้วยสมาชิกในภูมิภาคอาเซียนจำนวน 10 ประเทศ ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1979 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันของนักกฎหมายจากสาขาวิชาชีพต่างๆ ทั้งผู้พิพากษา อัยการ อาจารย์ และที่ปรึกษากฎหมายจากภาครัฐและเอกชน ในการทำความเข้าใจและขับเคลื่อนให้เกิดความสอดคล้องกันของกฎหมายประเทศต่างๆในภูมิภาค รวมทั้งยังมีบทบาทในการสนับสนุนความต้องการร่วมกันของอาเซียนในปัญหาและนโยบายต่างๆ

การประชุมของ ALA จะประกอบด้วยการประชุม 2 ประเภท คือ การประชุมใหญ่ General Assembly และ การประชุม Governing Council โดยการประชุมใหญ่ General Assembly ตั้งแต่ครั้งที่ 9 เป็นต้นมา จะจัดประชุมทุกสามปี ส่วนการประชุม Governing Council จะจัดขึ้นทุกปี โดยในครั้งนี้เป็นการประชุมใหญ่ General Assembly ครั้งที่ 13 และเป็นการประชุม Governing Council ครั้งที่ 40

2. การประชุมใหญ่ General Assembly ครั้งที่ 13

การประชุมเมื่อวันที่ 25-28 กรกฎาคม 2561 ในครั้งนี้เป็นการประชุมใหญ่ General Assembly และการประชุม Governing Council โดยมีหัวข้อการประชุมว่า พลังของความเป็นหนึ่งเดียว การเพิ่มโอกาสของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วยกฎหมาย (The Power of One: Unlocking Opportunities In ASEAN Economic Community Through Law)

3. หัวข้อการประชุมที่น่าสนใจและบทสรุปในประเด็นสำคัญ

3.1 การใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือสร้างความสำเร็จให้แก่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(Law as an Instrument to Facilitate the Success of the AEC)

ความสำคัญของการทำธุรกิจข้ามชาติของประชาคมอาเซียนอยู่ที่การใช้กฎหมายเป็นเครื่องหมาย โดยกฎหมายต้องมีความสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกัน การที่จะทำเช่นนั้นได้ก็ด้วยการส่งเสริมให้ผู้พิพากษาในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีปฏิสัมพันธ์ และมีความร่วมมือกันมากขึ้นเพื่อให้แต่ละฝ่ายเข้าใจถึงปรัชญาของตุลาการซึ่งกันและกัน รวมถึงการปฏิบัติตามข้อกำหนดร่วมกันของอาเซียนและในเอเชียที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายธุรกิจการค้าระหว่างกัน โดยเฉพาะในเรื่องล้มละลายข้ามชาติ

นอกจากนั้น หลักนิติธรรม (Rule of Law) ก็มีส่วนช่วยให้เกิดความสอดคล้องของกฎหมายในแต่ละประเทศด้วย เพราะหลักนิติธรรมจะเป็นตัวชี้้นำถึงความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือในตัวบทกฎหมายและในส่วนของกรร่างกฎหมายนั้นก็ต้องรอบคอบ ชัดเจน และคาดหมายได้ เพื่อจะทำให้ประชาคมอาเซียนเกิดความร่วมมือได้อย่างเป็นหนึ่งเดียวกัน

3.2 การอุบัติขึ้นของเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงการดำเนินธุรกิจในอาเซียน โอกาสและความท้าทาย (Disruptive Technologies on Business Landscapes in ASEAN: Opportunities and Challenges)

เทคโนโลยี 3 อย่างที่จะเปลี่ยนแปลงการดำเนินธุรกิจในอาเซียนประกอบด้วย

1. เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI)
2. เทคโนโลยีระบบโครงข่ายในการเก็บข้อมูลธุรกรรมออนไลน์ (Blockchain) และ
3. เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต (Internet of Things: IoT)

เทคโนโลยีเหล่านี้จะเปลี่ยนโฉมหน้าของอุตสาหกรรม อาชีพ และเศรษฐกิจจากเดิมไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น นโยบายและการกำกับดูแลเทคโนโลยีจะต้องมีความยืดหยุ่น สมดุล และทันสมัยเพื่อให้การใช้เทคโนโลยีเหล่านี้เป็นไปอย่างมีความรับผิดชอบ มีจริยธรรม ปลอดภัย เป็นธรรม และมีความน่าเชื่อถือ แต่ต้องไม่ให้กระทบต่อมูลค่าและนวัตกรรมที่จะเกิดขึ้นต่อไปด้วย เช่น ในประเทศสิงคโปร์ การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์โดยการนำข้อมูลจำนวนมากมาประมวลผลนั้น ก็ต้องคำนึงถึงความชอบธรรม หรือธรรมาภิบาลของการได้มาซึ่งข้อมูลนั้น ดังนั้น การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์จึงต้องอยู่ภายใต้การควบคุมโดยกฎหมายปกป้องข้อมูล (Data Protection Law) ด้วย เพราะการได้มาซึ่งข้อมูลนั้นอาจกระทบต่อความเป็นส่วนตัวของประชาชน

ตัวอย่างของธุรกิจที่มีการใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ ได้แก่ ธุรกิจด้านการเงิน การธนาคาร อันส่งผลให้เกิดพลวัตทางการเงินในระหว่างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ส่งผลให้การทำธุรกรรมระหว่างประเทศคล่องตัวขึ้นเป็นอย่างมาก

3.3 พลังของความเป็นหนึ่งเดียว – การผนวกระบบการเงินเข้าด้วยกันของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (The Power of One: AEC Financial Integration)

หากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนสามารถผนวกระบบการเงินเข้าด้วยกันได้ ก็ย่อมที่จะทำให้เกิดโอกาสมากมายในการดำเนินธุรกรรมทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็นการจดทะเบียน การออกพันธบัตรข้ามชาติ หรือการระดมทุนต่างๆ รวมไปถึงการดำเนินการค้าระหว่างประเทศร่วมกัน โดยเป็นผลมาจากความคล่องตัว ความสะดวก และทางเลือกที่มีหลากหลายในการทำธุรกรรมข้ามชาติ แต่การผนวกระบบการเงินเข้าด้วยกันได้นั้นก็ยังติดปัญหาที่สำคัญสองประการ คือ ความแตกต่างในระดับการพัฒนาของระบบการเงินของประเทศต่างๆ ในอาเซียน และการยอมรับในการเข้าร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจากภาคเอกชน

รัฐบาลประเทศต่างๆ จำเป็นต้องกำจัดการอุปสรรคที่มีต่อระบบการเงินระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียนออก ซึ่งแม้ว่าอาเซียนจะยังไม่สามารถจัดตั้งศูนย์กลางทางการเงินได้เช่นเดียวกับสหภาพยุโรป แต่อาเซียนก็อาจให้เลขาธิการอาเซียนที่ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่เป็นตัวกลางในการประสานความร่วมมือ และดำเนินการหลายข้อจำกัดในกลุ่มประเทศสมาชิกได้

3.4 กฎหมายแข่งขันทางการค้าในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Competition Law in the AEC)

การควบคุมการแข่งขันทางการค้าไม่ว่าจะโดยกฎหมาย ข้อปฏิบัติ หรือนโยบาย หากมีประสิทธิภาพ ย่อมเป็นส่วนสำคัญในการให้ความมั่นใจต่อการดำเนินธุรกิจ และย่อมดึงดูดธุรกิจต่างๆ ให้เข้ามาในอาเซียนได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้น เมื่อประเทศต่างๆ ในอาเซียนจะมีกฎหมายแข่งขันทางการค้าใช้บังคับแล้ว ยังต้องบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพและดำเนินการให้สอดคล้องกันอีกด้วย

แนวทางที่เป็นไปได้ คือการใช้เครือข่ายของอาเซียนในการพิจารณาการควบคุมดูแลคาร์เทลข้ามชาติ (Cross-border Cartel) และพัฒนาความร่วมมือในการรวบรวมกิจการ โดยเครือข่ายนี้จะแลกเปลี่ยนข้อมูลในคดีคาร์เทลและการรวบรวมกิจการ เพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่อาเซียนและการบังคับใช้กฎหมาย

3.5 อุปสรรคทางการค้าข้ามชาติในอาเซียนและแนวทางแก้ไข (Cross-Border Obstacles in ASEAN and Solutions)

จุดมุ่งหมายของการกำจัดอุปสรรคทางการค้าข้ามชาติในอาเซียน คือ เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นที่เอื้อต่อการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

อุปสรรคทางการค้าอาจเป็นมาตรการทางภาษี (Tariff Barriers) ที่ซึ่งถึงแม้ว่าจะลดลงอย่างมีนัยยะสำคัญ แต่อุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษี (Non-Tariff Barriers) กลับเพิ่มขึ้น และกำลังเป็นที่จับตาของผู้ออกนโยบายในอาเซียน รวมทั้งการขาดเครื่องมืออำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ใช้ในการค้าด้วย อย่างเช่น การค้าออนไลน์ ความเป็นส่วนตัว และผลกระทบที่อาจมีต่อผู้บริโภคในด้านต่างๆ

นอกจากนั้น ยังมีการกล่าวถึงการบังคับตามสัญญาว่าในกลุ่มประเทศอาเซียน เป็นสิ่งที่มีค่าใช้จ่ายสูงและเสียเวลามาก เช่นเดียวกับการบังคับตามคำพิพากษา และคำตัดสินชี้ขาดโดยอนุญาโตตุลาการของต่างประเทศ เหล่านี้ทำให้ต้นทุนในการดำเนินธุรกิจเพิ่มสูงขึ้นโดยไม่จำเป็น

ทั้งนี้ มีการเสนอแนวทางแก้ไข โดยออกกฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า ทั้งการค้าในรูปแบบทั่วไป และการค้าในรูปแบบดิจิทัล การดำเนินการตามแนวทางระหว่างชาติอื่น เช่น WTO's Trade Facilitation Agreement (TFA) หรือ UNCITRAL รวมทั้งการลดขั้นตอนยุ่งยากในการประกอบธุรกิจ และออกกฎระเบียบให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และในการบังคับตามคำพิพากษา และคำตัดสินชี้ขาดโดยอนุญาโตตุลาการของต่างประเทศ อาจจะต้องดำเนินการให้มีการหารือกันในระหว่างตุลาการของแต่ละประเทศด้วย

4. ประโยชน์จากการเข้าร่วมการประชุมครั้งนี้

ทำให้ผู้แทนที่เข้าร่วมได้ทราบเป้าหมายของสมาคมกฎหมายอาเซียน (ALA) ที่มุ่งหมายจะใช้กฎหมายเพื่อเปิดโอกาสในการพัฒนาร่วมกัน รวมทั้งได้ทราบถึงความก้าวหน้าในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายดังกล่าว

นอกจากนี้ ในการประชุม Governing Council ครั้งต่อไปนั้น ที่ประชุมสมาคมกฎหมายอาเซียน (ALA) มีมติเห็นชอบให้ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม การประชุมในครั้งนี้จึงเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้เพื่อเตรียมพร้อมในการที่ประเทศไทยจะเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุม Governing Council ครั้งที่ 41 ต่อไป

